

NEWSLETTER

JOKOAREN EUSKAL BEHATOKIA

2024ko apirila

7. Zenbakia

Rodrigo Oraa Gil psikiatra da, Osakidetzaiko Bizkaiko Osasun Mentaleko Sareko Adikzioen Osasun Zerbitzuko burua. Bere ikuspegi profesionala adikzioen psikiatrian oinarritzen da, 2005ean Basurtuko Unibertsitate Ospitalean Psikiatriako prestakuntza amaitu zuenetik landu duen espezializazioa. Mendekotasunei eta buruko nahasmenduei arreta ematearen arduraduna da, sarritan BOMSren laguntza-gailuetan, eta Biobizkaia Osasun Ikerketako Institutuaren Osasun Mentaleko Sarearen Taldeko adikzioen ikerketa-ildoaren arduraduna.

1- Lehenik eta behin, eta Osakidetzan egin duzun ibilbide profesionalagatik, zure ustez, zeintzuk dira psikiatriak jokoarekiko mendekotasunari aurre egiteko dituen erronka nagusiak? Zein da teknologiak gaur egun espazio honetan jokatzeko duen rola?

Osakidetzan, BOMSren laguntza-gailuetan, ikusten dugu psikiatriak erronka nagusietako bat duela jokoarekiko mendekotasunari aurre egiteko, eta prebalentzia gero eta handiagoa dela, ziurrenik lineako joko-plataformen eta kirol-apustuen irisgarritasunarekin lotuta. Ingurune digital horiek nabarmen zabaltzen dute jokoaren irismena eta eskuragarritasuna, eta horrek arriskuan jartzen du aurretik eraginpean ez zeuden biztanle-segmentuek jokoarekiko mendekotasunak garatzea. Harritzen gaitu kirolzaletasuna, eskuarki faktore babesletzat hartzen dena, nola izan daitekeen arrisku-faktore bat, ziurrenik kirol-ekitaldietan eta komunikabideetan apustuen publizitatearekin lotuta dagoena. Joko-ohitura problematikoak garatu dituzten kirolari gazteen kontsultak jasotzen ditugu.

Garrantzitsua da ausazko jokoekin lotutako arriskuak eta horiek ezagutzeko eta laster laguntza bilatzeko sor ditzakeen arazoak ezagutzeko. Baliteke jokalariek lotsatuta edo errudun sentitzea, eta horrek zailago egiten die laguntza eskatzea sufrimendua luzatuz eta ondorio larriak izateko arriskua areagotuz, hala nola arazo ekonomikoak eta inguruneari eragitea. Arrisku hori are handiagoa da emakumeen artean, estigma handiagoa izan baitezakete. Funtsezkoa da arriskuei buruzko ezagutzak eta kontzientzia handitzea, joko patologikoarekin lotutako estigmatizazioa saihestea eta tratamendua behar dutenei tratamendurako sarbidea erraztea.

AURKIBIDEA

Elkarrizketa

Rodrigo Oraa Gil, Adikzioen Zerbitzuko burua, Bizkaiko Osasun Mentaleko Sarea.
Osakidetza..... 1

Berriak

Jokoaren Euskal Behatokiaren III. Jardunaldia Bilbon..... 3

Joko eta Ikuskizun zuzendaria FEJAR-en III. Topaketan eta ASEK Getxon antolatutako lan-saioan . 3

Jokoaren adierazleak

“B” makinaren enpresa operadoreak ..4

“B” makina baimenak4

Jokoaren arloko zehapen-espeditentak5

Teknologiak jokoarekiko adikzioaren panorama eraldatu du. Online plataformek eta joko-aplikazioek oso esperientzia interaktibo eta atsegingarriak eskaintzen dituzte, bultzada areagotu eta moderazioa zailtzen dutenak. Etengabe eboluzionatzen du, bideojokoen eta ausazko jokoen arteko gero eta bateratasun handiagoarekin, sari-kutxen ugaritzearekin eta beste estrategia batzuekin, eta horiek gero eta zailagoa egiten dute entretenimendu kaltegabea eta portaera problematikoa bereiztea. Profesionalek etengabe eguneratu behar dute. Bestalde, teknologia ere tresna baliotsua izan daiteke prebentzioan eta tratamenduan, eta esku-hartze digitalak garatzen jarraitu beharko dugu, hala nola aplikazio mugikorak edo kaltetutako pertsonentzako hezkuntza, laguntza eta autokontrolerako estrategiak eskaintzen dituzten lineako programak.

2- Osakidetzaren kasuan, zer zerbitzu eskaintzen die jokotik eratorritako patologiak dituzten pertsonen? Eta zeintzuk dira gaur egun eraginkortasun handiena erakusten duten tratamenduak?

Joko patologikoa mendekotasun gisa ulertzeak gora egin du azken urteotan, askotan beste nahaste mental batzuekin eta substantzien erabilerarekin lotuta baitago. BOMSk arreta berrikustea lehenetsi du, eta profesionalentzako prestakuntzak antolatu ditu, hobeto jorrazteko. Sartzeko bidea lehen mailako arreta da, psikiatriarekin harremanetan jartzen dena. Pertsonen egoitzatik gertu dauden osasun mentaleko zentroen sare bat dago, eta zentro horiek tratamendu-plan indibidualizatuak garatzen dituzte beste erakunde eta entitate komunitario batzuekin lankidetzan. Tratamendu eraginkorrenak, hala nola terapia kognitibo-konduktuala eta talde-terapia, pazientearen premietara egokitzen dira, eta Eguneko Ospitalean eta Komunitate Terapeutikoetan egonaldiak egiten dira beharrezkoa denean. Funtsezkoa da tratamendu-inguruneak seguruak eta konfidentzialak izatea, eta pertsonak eta haien laguntza-sarea eroso sentitzea beren esperientziak partekatzeko.

3- Oraindik aurreiritzi batzuk daude gai honen inguruan. Horregatik, zure ustez, zeintzuk dira jolasarekiko mendekotasuna tratatzeko oztopo nagusiak eta nola gaindi daitezke? Uste duzu belaunaldi-aldaketa egon dela osasun mentaleko zerbitzuetara laguntza bila joatean?

Jokoarekiko mendekotasuna tratatzeko oztopo nagusiak honako hauek dira: gizarte-judizioaren beldurra, arazoaren larritasunari buruzko kontzientziarik eza, pairatzen dutenek laguntza ukatzea eta eskura dauden baliabideak ez ezagutzea. Oztopo horiek laguntza bilatzeko asmoa kentzen diete pertsonen.

Funtsezkoa da estigma murriztea eta joko patologikoaren ondorio kaltegarriari buruzko kontzientzia publikoa handitzea, hura komentatzeko eta kontsultatzeko jarrera handiagoa sustatzeko. Osasun mentalean laguntza bilatzeko belaunaldi-aldaketari dagokionez, irekiagoa izateko joera ikusten da, bereziki belaunaldi gazteen artean. Hala ere, funtsezkoa da hainbat adin-talderen erronka espezifikoak hiltzea eta osasun mentaleko arazoei modu egoki eta eraginkorrean aurre egiteko laguntza aktiboki bilatzea, lehen mailako arretarekin, ebaluazioan eta arreta espezializatura bideratzean funtsezko zeregina betez.

4- Pazienteentzako tratamenduez eta zerbitzuez gain, egiten ari al da jokoarekiko mendekotasunarekin lotutako ikerketarik Biobizkaia OIn?

BOMSren jarduera nagusia buruko nahasmenduak dituzten pertsonen eta haien senideei laguntzea da. Garrantzitsua da, halaber, profesional berriak prestatzea osasun mentalaren eta ikerketa-jardueraren esparruan, buru-nahasteen ulermenean eta tratamenduan aurrera egiteko. Biobizkaia Osasun Ikerketa Institutuaren Bizkaiko Osasun Mentaleko Sare Taldearen bitartez, ikerketak garatzen ditu hainbat talde eta erakunderekin lankidetzan. Gaur egun, mendekotasunari buruzko ikerketetan parte hartzen du, Deustuko Unibertsitatearekin lankidetzan, joko patologikoari lotutako faktore psikologikoak, familiarak eta sozialak hobeto ulertzeko, emakume jokolariengan ikuspegi berezi batekin.

5- Azkenik, zer balio ematen dio erakundeek eta elkarteek arteko lankidetzari osasun publikoko neurriak erabiltzerakoan?

Osasun publikoko neurriak erakundeek eta elkarteek arteko lankidetzara behar dute. Eta, bereziki, adikzioetan, non beharrezko esku-hartzeak, prebentziotik hasi eta tratamenduraino, eta kalteak murriztea bezalako estrategietatik igaroz, gizarte-eragileen beharra duten. Lankidetzara BOMSren DNA n dago. Bizkaian osasun mentalean espezializatutako erakunde sanitario publikoa da, eta komunitateko erakunde eta elkarteekin lankidetzan aritzea pertsonak sendatzera bideratutako arreta-ereduaren zati bat da. Baliabideak, ezagutzak eta esperientziak partekatzeko aukera ematen du, eta, horrela, esku-hartzeen eraginkortasuna handitzen da. Gainera, ahaleginen koordinazioa eta estrategia partekatuen sorrera sustatzen ditu. Elkarrekin lan egitean, modu eraginkorragoan identifika eta erantzun diezaikegu komunitatearen beharrei, osasun publikoa hobetzeko ikuspegi kolaboratibo eta iraunkorra sustatuz.

Jokoaren Euskal Behatokiaren III. Jardunaldia Bilbon

"Sare sozialak eta jokoak" izenburupean, joan den otsailaren 14an Jokoaren Euskal Behatokiaren III. Jardunaldia egin zen Bilboko Euskalduna Jauregian. Lehenengo lehendakariordea eta Segurtasuneko sailburu Josu Erkoreka Gervasio izan ziren ekitaldiko buru. Ehun pertsona inguru bertaratu ziren.

Jardunaldiaren lehen zatian, Jordi Morales UPV/EHUko ikertzaile eta soziologia konputazionalen doktoreak "Jokoaren irudikapen sozialei buruzko azterlana euskal esfera publiko digitalean" infomearen emaitzak aurkeztu zituen. X sarean (lehen Twitter) euskal inguruneke jokoari buruz ematen diren diskurtsoak aztertzea izan zen azterlanaren ardatza.

Jardunaldiaren bigarren zatian, Antonio Rial Boubeta, Santiagoko Unibertsitateko irakasleak, gazteen arteko adikzio modu berriei buruzko hitzaldi bat eman zuen, *loot boxetan* oinarrituta.

Azkenik, mahai-inguru bat egin zen, sareetako jokoaren prebentzioari eta horri heltzeko moduari buruz eztabaidatzeko. Bertan parte hartu zuten Idoia Axpe Ormaecheak (ASAJEReko lehendakaria), Juan Manuel Machimbarrena Garagorrik (UPV/EHUko irakaslea) eta Unai Garma Aranak (jokalaria ohia eta A90graduen sortzaileetako bat).

Joko eta Ikuskizun zuzendaria FEJAR-en III. Topaketara eta A.S.E.-k Getxon antolatutako lan-saiora joan da.

Azken hilabeteetan, Joko eta Ikuskizun zuzendaria - Aitor Uriarte Unzalu - joko-sektoreko eragileekin harremanak estutzeko lanarekin lotutako hainbat ekitalditan izan da.

Joan den otsailaren 19an, Madrilen, FEJARek (Espainako Errehabilitatutako jokalarien Fed.) Jokoarekin konprometituak III Topaketa antolatu zuen. Bertan, Zuzendaritzak Euskadin ezarritako azken arau-aldaketak azaldu ahal izan zituen zuzendariak, beste kargu autonomiko batzuekin batera. Horrela, Eusko Jaurlaritzak jokoaren sektorea arautzeko egiten duen lana kanpora zabaltzeko lanari jarraipena ematen zaio.

Bestalde, martxoaren 20an, Euskadiko Aretoen Elkarteak (A.S.E) urteroko topaketa egin zuen Getxon. Bertan, Euskadiko Joko Aretoen Erantzukizun Sozialari buruz hitz egin zen. Horretarako, gaian adituak diren hainbat pertsona izan zituen, baita ANESAREko idazkari nagusia ere. Topaketan Jokoaren Euskal Behatokiako ordezkariak ere izan ziren.

JOKOAREN ADIERAZLEAK

1 ° B MOTAKO MAKINEN ENPRESA OPERADOREAK (2 0 1 9 - 2 0 2 3)

	2019	2020	2021	2022	2023
Arava	49	46	43	42	43
Bizkaia	138	133	124	117	119
Gipuzkoa	70	68	64	67	66
Guztiak Euskadi	257	247	231	226	228

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren jardueraren memoria

Azken urteotan, hiru Lurralde Historikoetan murriztu da "B" motako makinaren enpresa operadoreen kopurua. Denbora horretan, jaitsiera % 12koa izan da Euskadi osoan. Bizkaia da enpresa operadoreetan lidergoa duena, guztizkoaren % 52,2 hartzen baitu (119), ondoren Gipuzkoa (66) eta Araba (43).

2 ° B MAKINEN BAIMENAK

	2019	2020	2021	2022	2023
"BH" joko-makina baimenak (Ostalaritza)					
Araba	1.242	1.251	1.253	1.228	1.165
Bizkaia	4.499	4.446	4.459	4.472	4.383
Gipuzkoa	2.224	2.213	2.185	2.160	2.117
EAE	7.965	7.910	7.897	7.860	7.665
"BS" joko-makina baimenak (Joko-aretoak)					
Araba	386	400	401	399	403
Bizkaia	1.436	1.425	1.410	1.418	1.407
Gipuzkoa	819	824	838	836	838
EAE	2.641	2.649	2.649	2.653	2.648
"BG" joko-makina baimenak (Bingo)					
Araba	23	30	30	24	24
Bizkaia	62	60	60	47	51
Gipuzkoa	12	26	26	19	20
EAE	97	116	116	90	95

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren jardueraren memoria

"B" motako makinaren baimenak 10.408 izan dira Euskadin, eta azken urteetan behera egin du pixkanaka. Baimen horietako gehienak ostalaritzan (BH) ematen dira, % 73,6; ondoren, joko-aretoetan (BS), eta, distantzia nabarmenean, bingoetan (BG). Beste behin ere, Bizkaia da nagusi hiru modalitateetako bakoitzean baimen kopuruari dagokionez. Garrantzitsua da adieraztea, "BH" baimenen kasuan, gaur egun lizentzia guztiak ez daudela aktibo, eta, beraz, kopuruak ez direla kalean bertan dauden makinaren benetako kopuruari buruzkoak.

JOKOAREN ADIERAZLEAK

3 ° ZEHAPEN - ESPEDIENTEAK

	2022	2023
Legez kanpoko jokia	1	0
Adingabeei jokia baimentzea	9	6
Adingabeen presentzia	2	0
Adingabeen sarbidea eta/edo jokia, 10/2015 Legearen arabera	14	5
Ixteko ordutegia ez betetzea	2	0
Irregularitasunak makinetan	5	1
Joko-lokaletako segurtasun-neurriak ez betetzea	1	1
Administrazio-baldintzak ez betetzea	1	3
Sariak osorik edo zati batean ez ordaintzea	0	1
Auto-debekuen jokia	0	3
Arau-haustea dakarten gertakariengatiko espedienteak 2023an	35	20

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren jardueraren memoria

Azken urtean, jokoarekin lotutako zehapen-espeditenteen kopuruak nabarmen egin du behera: 2022ko 35etik 2023ko 20ra. Arau-hauste ohikoena adingabeentzako jokoaren permisibitatea izan da, eta, ondoren, adingabeak sartzea eta/edo parte hartzea, 10/2015 Legean xedatutakoaren arabera. Hala ere, azken ekitaldian erdira baino gutxiagora murriztu ziren.

Bestalde, autodebekatuen jokia baimentzeagatik ezarritako zehapenen gorakada nabarmena da. 2023an hiru zehapen ezarri ziren, eta 2022an ez zen mota honetako zehapenaik ezarri.

Zehapenen larritasunari dagokionez, 7 oso larri, 8 larri eta 5 arin aplikatu dira guztira.

Gehitu

jokoareneuskalbehatokia@euskadi.eus zure
helbide-libretara, Jokoaren Euskal
Behatokiaren berrikuntza guztiak jasotzeko.